

**ФОНДУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ З
КООРДИНАЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ФУНКЦІЯМИ (НА
ПРИКЛАДІ АРХІВНОГО ФОНДУ ГОЛОВНОЇ РЕДАКЦІЙНОЇ
КОЛЕГІЇ НАУКОВО-ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ СЕРІЇ КНИГ
«РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ»)**

Фондування – це практичне здійснення організації документів НАФ за фондовою системою, на практиці воно полягає у визначенні або уточненні фондової належності документів, утворенні архівних фондів, наданні їм назв та встановленні їхніх хронологічних меж [1, с. 10]. Тобто, це сукупність питань пофондової та внутріфондової систематизації документів [2, с. 175].

У 1992 р. Верховна рада України та Кабінет міністрів України підтримали пропозицію Академії наук України, Державного комітету по пресі України, Служби безпеки України, Всеукраїнської спілки краєзнавців, Українського культурно-просвітницького товариства «Меморіал» імені В. Стуса про необхідність підготовки багатотомного науково-документального видання про жертви репресій в Україні [3, арк. 1]. Для організації цього видання була створена Головна редакційна колегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією». Таким чином, початковою датою хронологічних меж архівного фонду Головної редакційної колегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» і документів в ньому є 1992 р. Назва архівного фонду відповідає юридичній назві організації, яка є незмінною до сьогодні. З часу створення спільними зусиллями Головної редколегії, Інституту історії України НАН України, СБУ, Укрдержархіву, обласних державних адміністрацій, численних науковців, архівістів, журналістів, краєзнавців регіональними редколегіями серії «Реабілітовані історією» в областях України та АРК видано понад 90 книг. За архівно-слідчими справами, які входять до Національного архівного фонду, працівниками обласних науково-редакційних груп виявлено й складено картки на понад 700 тисяч репресованих громадян. Створюється електронна Національна база жертв політичних репресій [4]. Головна редколегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» є юридичною особою, у своїй діяльності керується чинним законодавством України, постановами і розпорядженнями Президії НАН України та з 1992 р. – Положенням, а з 2002 р. – Статутом. У Статуті визначені наступні напрями діяльності Головної редколегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» [5, арк. 2–3]: організація і проведення наукових досліджень, пов'язаних із масовими незаконними репресіями в Україні періоду тоталітаризму; наукове редагування томів багатотомної науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією»; розроблення та введення

в науковий обіг документальних матеріалів колишніх спецслужб, глибоке та всебічне висвітлення на їх основі маловідомих сторінок історії України.

Склад Головної редколегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» затверджує КМУ з числа керівників науково-дослідних установ, представників урядових структур, громадських організацій, творчих спілок, провідних фахівців у галузі гуманітарних наук [3, арк. 9]. В АРК, областях України та м. Києві для підготовки місцевих (обласних) томів серії «Реабілітовані історією» створені редакційні колегії та редакційно-видавничі групи, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів і коштів громадських організацій. Незважаючи на фінансову самостійність цих організацій, рішення Головної редколегії з науково-методичних питань для них є обов'язковими до виконання.

В 2014–2015 рр. була проведена робота з фондування документів, що нагромадилися в ході діяльності Головної редколегії за 1992–2013 рр. Специфіка діяльності організації фондоутворювача полягає у виконанні функцій загальнодержавного координаційного центру для дослідження діяльності радянського тоталітарного репресивного режиму і розроблення науково-методичних засад для правильної організації роботи з розшуку, збору і оприлюдненню інформації про репресії радянського періоду в Україні. Головна редколегія не обмежувалася виключно науково-методичним керівництвом роботи колективів, задіяних у проекті, але й допомагала їм у вирішенні різноманітних практичних проблем – створення, організація роботи та фінансування, матеріально-технічне забезпечення, штатне забезпечення редакційно-видавничих груп в областях або їх ліквідація; публікація книг, статей, монографій; питання пошуку та доступу до архівних матеріалів; організація та участь у конференціях, нарадах; книгообмін тощо. Головна редколегія також приймала участь у розробленні проектів постанов КМУ про забезпечення підготовки і видання науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», організувала процес їх обговорення і погодження. Серед кореспондентів і адресатів Головної редколегії були – КМУ, міністерства, СБУ, державні комітети та інші відомства, обласні, міські, районні держадміністрації, державні архіви, вищі навчальні заклади, бібліотеки, громадські організації, науковці, звичайні громадяни тощо. Таким чином, близько третини документів, що нагромадилися в Головній редколегії, були створені іншими організаціями чи громадянами. Тому для правильного визначення фондової належності документів довелося провести ґрунтовну роботу з дослідження історії організації, способів її діяльності, еволюції функцій та природу взаємозв'язків з іншими організаціями.

Враховуючи невеликий обсяг річних ділових справ, сформованих у процесі діяльності Головної редколегії, часткову втрату документів та характер їх інформативності, в процесі фондування було прийнято рішення про доцільність об'єднувати однорідні за характером документи в одну справу за кілька ділових років. Таким чином були сформовані 25 справ

про підготовку томів видання «Реабілітовані історією» по областях, які складаються зі звітів обласних редколегій чи видавничих груп про роботу над виданням, витягів із протоколів обласних редколегій з рекомендаціями до друку, рецензій на томи та окремих інформаційних листів. Тому сформовані в двадцятиріччя, ці документи дають можливість комплексно проаналізувати взаємовідносини між Головною редколегією та місцевими видавничими колективами. Для зручності інформаційного пошуку у річних розділах опису зроблені відсилки на номери справ, до яких включені документи, датовані зазначеним роком. В одну справу також об'єднані постанови ВРУ, КМУ, Президії АН України про створення Головної редколегії та подальші зміни в її складі.

Згідно з архівними вимогами, справи були розділені на два масиви, що ввійшли до окремих описів – з управлінської та науково-організаційної документації та окремий опис на документацію з кадрових питань. Опис управлінської та науково-організаційної документації створений за хронологічно-функціональною ознакою, в середині річних розділів справи вміщено за важливістю документів. Це пов'язано зі змішаною формою організаційної структури Головної редколегії, коли поряд зі створеним для дослідження і публікації документальних матеріалів колишніх спецслужб та формування електронного Національного банку даних жертв політичних репресій [3, арк. 10] – Відділом з розробки архівів ВУНК–ДПУ–НКВС–КДБ, існують підрозділи, організовані за функціональним принципом, які складаються з (як правило), позаштатних працівників – керівництво, науково-допоміжний підрозділ, бухгалтерія. Спочатку розміщені управлінські документи Головної редколегії та відділу з розроблення архівів ВУНК–ДПУ–НКВС–КДБ, що також виконує функції апарату редколегії, в кінці розділів вміщені фінансові документи. Таким чином, у річних розділах розміщені установчі документи; протоколи та постанови засідань Головної редколегії; накази Голови Головної редколегії; листування з КМУ, міністерствами, відомствами, місцевими органами влади, громадськими організаціями про забезпечення підготовки і видання книг; звіти Головної редколегії, плани і звіти відділу з розроблення архівів ВУНК–ДПУ–НКВС–КДБ; документи про підготовку та видання книг «Реабілітовані історією» по областях; кошториси, штатні розписи; річні фінансові звіти Головної редколегії.

Список використаних джерел та літератури

1. Фондування документів НАФ: метод. рекомендації / Держкомархів України, УНДІАСД; уклад. Л. Ф. Приходько. – Київ, 2009. – 39 с.
2. *Автократов В. Н.* Теоретические проблемы отечественного архивоведения / Владимир Автократов. – М.: РГГУ, 2001. – 396 с.
3. Архів Головної редколегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», ф. «Головна редколегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», оп. 1, спр. 1.

4. Головна редакційна колегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.reabit.org.ua/aboutus/about_reabit/ – Назва з екрана.

5. Архів Головної редколегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», ф. «Головна редколегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», оп. 1, спр. 43.

Антон Слизький

МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ «ПРИМІРНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ СПРАВ АПАРАТУ РАЙОННОЇ, РАЙОННОЇ У м.м. КИЄВІ ТА СЕВАСТОПОЛІ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ»

Примірна номенклатура справ (далі – ПНС) апарату районної, районної у м.м. Києві та Севастополі державної адміністрації [1] була розроблена відповідно до карти-замовлення науково-дослідних тем на 2013 р. Державної архівної служби України Українському науково-дослідному інституту архівної справи та документознавства. ПНС розроблено на заміну «Примірної номенклатури справ апарату районної державної адміністрації області» (Київ, 2004) [2] у зв'язку з введенням у дію у 2012 р. нової редакції «Переліку типових документів, що створюються під час діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів» (далі – «Перелік типових документів») (Київ, 2012) [3]. Вона призначена для полегшення роботи із складення індивідуальних номенклатур справ районних державних адміністраціях (далі – райдержадміністрацій), забезпечуючи якість уніфікації, структури, організовуючи збереження та облік документів і справ.

При складенні ПНС розробник врахував норми «Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади» (Київ, 2011) [4], «Переліку типових документів» [3], «Правил роботи архівних підрозділів органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій» (Київ, 2001) [5].

ПНС містить такі структурні частини: вказівки щодо застосування, список скорочень, основну частину (примірний (орієнтовний) перелік справ за структурними підрозділами), додаток. Оскільки за структурою підрозділи апарату райдержадміністрацій мають значне розрізнення, що пов'язано, як правило, з кількістю населення, що проживає на підвладних їм територіях, залежно від цього формуються відділи і/або сектори, наявність і/або відсутність тих чи інших структурних підрозділів апаратів райдержадміністрацій.